

**ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ Κ.Ο. ΤΟΥ ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ,
ΑΛΕΞΗ ΤΣΙΠΡΑ
ΣΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ**

Κυρίες και κύριοι,

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω θερμά για την πρόσκληση που μου απευθύνετε να παρευρεθώ στην εκδήλωση μνήμης του Κωνσταντίνου Καραμανλή, ενός ανθρώπου που έβαλε τη σφραγίδα του στη μεταπολεμική Ελλάδα.

Ανήκω σε εκείνους που πιστεύουν ότι η Ιστορία δεν γράφεται από πρόσωπα, όσο σημαντικά κι αν είναι αυτά, αλλά από τους λαούς και την πάλη τους.

Ωστόσο, δεν μπορώ να παραγνωρίσω τον ιδιαίτερο ρόλο που παίζουν ξεχωριστές προσωπικότητες στη διαπάλη μέσα στις κοινωνίες, στη διαδρομή των εθνών, στην αέναη κίνηση προς τα μπρος.

Και κανείς δεν μπορεί να αρνηθεί τον ιδιαίτερο ρόλο που παίζουν οι ξεχωριστές προσωπικότητες στην Ιστορία.

Και μια τέτοια ξεχωριστή προσωπικότητα της σύγχρονης Ελλάδας, υπήρξε ο Κωνσταντίνος Καραμανλής.

Κάποτε ο Χαρίλαος Φλωράκης, είχε χαρακτηρίσει τον εν ζωή Κωνσταντίνο Καραμανλή, ως ένα σημαντικό ηγέτη της τάξης του.

Και ξέρετε ο έπαινος από τους πολιτικούς σου αντιπάλους όχι μετά θάνατον, αλλά όσο ακόμα βρίσκεσαι εν ζωή, έχει πολύ μεγαλύτερη αξία από τα σημερινά λόγια. Η απόσταση από τα χρόνια εκείνα, μας βοηθά να προσεγγίσουμε σήμερα με λιγότερες προκαταλήψεις την επίδρασή του Καραμανλή στη σύγχρονη δημοκρατία και στη σύγχρονη Ελλάδα.

Μπορούμε, λοιπόν, να πούμε ότι ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ήταν ο πολιτικός εκείνος που κατάφερε μια σπάνια πολιτική και προσωπική υπέρβαση. Κατάφερε να υπερβεί τα ασφυκτικά όρια που είχαν επιβάλει τόσο στη χώρα όσο και στην παράταξή του, ο εμφύλιος και οι ξένοι προστάτες.

Το καθεστώς του διαχωρισμού των ελλήνων σε εθνικόφρονες και μη. Τις πρακτικές των διωγμών, της αστυνομικής ασυδοσίας και της κατάστασης πολιορκίας, που χαρακτήριζαν την Ελλάδα μέχρι το 1974. Με αποκορύφωμα, βέβαια, την εφτάχρονη δικτατορία.

Και η υπέρβαση αυτή, με τεράστια σημασία για τη δημοκρατία και τη χώρα, αποτέλεσε μια γενναία επιλογή, αφού ο ίδιος ήταν ο ηγέτης που αναδείχτηκε μέσα σε κείνο το μετεμφυλιακό πολιτικό, κοινωνικό και δημοκρατικό ημίφως. Αυτήν την υπέρβαση οφείλουμε όλες οι πολιτικές δυνάμεις να τη διαφυλάξουμε.

Και ας μη λησμονούμε ότι ήταν ο ίδιος άνθρωπος που υπήρξε επί σειρά ετών το ισχυρό πρόσωπο ενός αυταρχικού καθεστώτος, που είχε οικοδομηθεί μέσα σε διεθνείς και εσωτερικές συνθήκες που όλοι γνωρίζουμε.

Επιτρέψτε μου, όμως, εδώ μια προσωπική παρένθεση:

Ανήκω στη γενιά των ανθρώπων που γεννήθηκαν στη χώρα μετά τη μεταπολίτευση. Και μεγάλωσα σε ένα αριστερό οικογενειακό περιβάλλον, στο οποίο συχνά οι παλιότεροι διεκτραγωδούσαν τα βάσανα και τους διωγμούς μιας γκρίζας προδικτατορικής εποχής, που χαρακτηριστικά ονόμαζαν εποχή του Καραμανλισμού.

Οι ίδιοι, όμως, άνθρωποι, ήταν αυτοί που επίσης χαρακτηριστικά επαναλάμβαναν:
Το 1974 στην Ελλάδα επέστρεψε ένας άλλος Καραμανλής!

Αυτή η απλή και ίσως για κάποιους αφελής κουβέντα, λέει νομίζω πολύ περισσότερα από όσα οι αγιογραφίες και τα υμνολόγια για τον Καραμανλή. Γιατί παραμένοντας μεν συντηρητικός, υπέρμαχος δηλαδή της διατήρησης και της εμπέδωσης του κοινωνικού καθεστώτος στο οποίο πίστευε και το οποίο για μας είναι καθεστώς συντήρησης και κοινωνικής αδικίας, εντούτοις ο Καραμανλής επέδειξε ταυτόχρονα ευαισθησίες, στις νέες πολιτικές και κοινωνικές ισορροπίες.

Επεδίωξε και κατάφερε να διευρύνει τα όρια της παράταξής του. Αφουγκράστηκε τις νέες δημοκρατικές ανάγκες και κυρίως την ιστορική ανάγκη να οικοδομηθεί στη χώρα μια σταθερή δημοκρατική νομιμότητα, που θα προστατεύει τα στοιχειώδη δικαιώματα, θα περιορίζει στο ελάχιστο τους πολιτικούς διαχωρισμούς και θα διασφαλίζει την ομαλή εναλλαγή στην εξουσία.

Από αυτή την άποψη, δεν συνέβαλε μόνο αποφασιστικά να ξεπεραστούν πρακτικές και λογικές άλλων εποχών, που και ο ίδιος είχε υπηρετήσει και μάλιστα πρωταγωνιστικά. Αλλά ξεπέρασε με μια έννοια και τον ίδιο τον εαυτό του. Κι αυτό είναι, πιστεύω, που καθιστά την προσωπικότητά του ξεχωριστή, ακόμα και για τους αντιπάλους του.

Ότι κατάφερε η προσφορά του στη χώρα, να ξεπεράσει, σε ορισμένα σημεία, τα όρια της ιδεολογίας του. Ότι συνέβαλλε μαζί με τους ηγέτες των άλλων παρατάξεων στην εμπέδωση της κουλτούρας της ομαλής δημοκρατικής εναλλαγής. Μια κουλτούρα που πρέπει όλοι να διαφυλάξουμε.

Επιτρέψτε μου να σας εκθέσω σύντομα κάποιες σκέψεις, χωρίς εννοείται να διεκδικώ την απόλυτη ιστορική αλήθεια. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής αναδείχτηκε ως πολιτικός πρώτης γραμμής σε εκείνα τα χρόνια όπου η πολιτική εξακολουθούσε να διατηρεί στο δυτικό κόσμο μια πολύ μεγαλύτερη από ότι σήμερα, σχετική αυτονομία από οικονομικά κέντρα και συμφέροντα.

Το Κράτος και οι πολιτικές-θεσμικές του λειτουργίες, μαζί με τον κοινοβουλευτισμό αποτελούσαν σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό από ότι στις μέρες μας, το κέντρο παραγωγής των πολιτικών αποφάσεων.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, δεν υπήρξε ποτέ παθητικός αποδέκτης εντολών, ούτε παρατηρητής των συσχετισμών. Διέθετε αξιόλογα πολιτικά προσόντα, χαρακτήρα, προσωπικότητα, κι αυτό που λέμε πολιτικό τσαγανό. Θα του ταίριαζε νομίζω ένας χαρακτηρισμός από πρώτη ματιά παράδοξος:

Ο Καραμανλής υπήρξε Ριζοσπαστικός στο συντηρητισμό του.

Το 1974 δεν δίστασε να προχωρήσει στην αποχώρηση από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, εν μέσω της σοβαρότατης εθνικής κρίσης του Κυπριακού. Την περίοδο

1975-1977 δεν δίστασε να προχωρήσει σε κρατικοποιήσεις, πιστεύοντας ότι έτσι εξυπηρετούσε καλύτερα το δημόσιο συμφέρον. Είναι δύο μόνο παραδείγματα πολιτικών κινήσεων «απρόβλεπτων», μη αναμενόμενων στις δεδομένες στιγμές, από έναν ηγέτη της ιδεολογίας του.

Κινήσεων, όμως, αλλαγής της φοράς των πραγμάτων, που ελάχιστοι συντηρητικοί ηγέτες θα τολμούσαν ακόμη και να σκεφτούν στις μέρες μας και που αποδεικνύουν νομίζω αυτό το χαρακτηριστικό, του συντηρητικού ριζοσπαστισμού του. Ένα χαρακτηριστικό που γίνεται συν τω χρόνω πιο έντονο, για να καταστεί κυρίαρχο τα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης. Όταν η συγκρότησή του Καραμανλή επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την συγκρότηση της νέας ελληνικής δημοκρατικής τάξης.

Επίσης, θα ήθελα να σημειώσω κάτι ακόμα, κατά τη γνώμη μου πολύ σημαντικό, ιδιαίτερα στις μέρες που περνάμε: Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είχε συλλάβει και ενσωματώσει στην πολιτική του διαδρομή ένα κρίσιμο στοιχείο, που αποτελεί και τον πυρήνα άλλωστε της δομικής πολιτικής αντιπαράθεσης σήμερα στην Ευρώπη και στην Ελλάδα:

Είχε συλλάβει πως κάθε μεγάλη προσπάθεια αλλαγής και μεταρρύθμισης μπορεί να ξεκινήσει μόνον από το Δημόσιο και ειδικά από τη δημόσια διοίκηση.

Στην Ελλάδα, πιο συγκεκριμένα, τα μεγάλα μεταρρυθμιστικά εγχειρήματα του Καποδίστρια, του Τρικούπη, του Βενιζέλου, έφερναν τομές πριν απ' όλα στους θεσμούς και στη διοίκηση. Από το εκπαιδευτικό μέχρι το αγροτικό ζήτημα και από τα θέματα της γλώσσας μέχρι τα μεγάλα έργα και την εκβιομηχάνιση, η βάση κάθε μεγάλης μεταρρύθμισης παρέμενε το κράτος και η δημόσια διοίκηση. Μεταρρυθμίσεις μέσω της ιδιωτικής οικονομίας δεν προέκυψαν ποτέ.

Κι αυτό γιατί αγορά χωρίς δημόσια παρέμβαση δεν μπορεί να υπάρξει.

Είναι αυτό ακριβώς που με απόλυτο και δογματικό τρόπο αναποδογυρίζεται και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα μετά τη δεκαετία του '90, με τις γνωστές επιπτώσεις πλέον στην τεράστια ανισοκατανομή του πλούτου και στη δομική κρίση των ευρωπαϊκών πολιτικών συστημάτων.

Ο συντηρητικός πολιτικός Καραμανλής, λοιπόν, είναι μεν **συντηρητικός** αλλά δεν παύει να είναι **πολιτικός**. Θέλει να έχει την ευθύνη των πολιτικών επιλογών η πολιτική εξουσία και η δομή ενός συντεταγμένου κοινοβουλευτισμού. Θέλει η πολιτική να έχει τον πρώτο ρόλο, να εξασφαλίζει τη σταθερότητα, και στα πλαίσια αυτά την οριοθέτηση του δημόσιου συμφέροντος απέναντι στα πολλά μικρότερα ή μεγαλύτερα ιδιωτικά συμφέροντα.

Και ακριβώς επειδή ο Καραμανλής είναι πολιτικός που αντιλαμβάνεται τις ανάγκες του καιρού του, η δομή της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας μετά το 1974 φέρει έντονα τη σφραγίδα του, στο μέτρο που επιδίωξή του ήταν η θεσμική εξισορρόπηση των κοινωνικών και πολιτικών αντιθέσεων και όχι η υποταγή της πολιτικής στα οργανωμένα και συμπαγή οικονομικά συμφέροντα, ούτε βέβαια η διαιώνιση της διχόνοιας του ελληνικού λαού.

Μας το έδειξε αυτό άλλωστε, όταν παρά το γεγονός ότι είχε μια απόλυτη κοινοβουλευτική πλειοψηφία 220 βουλευτών στην πρώτη μεταπολιτευτική Βουλή, το

Σύνταγμα του '75 κράτησε στο τέλος λογικές ισορροπίες και υποχώρησε σε πολλές από τις αιτιάσεις που προβάλλονταν για ροπή σε θεσμικό ή προληπτικό αυταρχισμό.

Αγαπητοί φίλοι και φίλες

Είναι ώρες που σκέφτομαι, ειδικά τούτες τις πρωτόγνωρες στιγμές που περνά η χώρα, αν ήταν παρόντες μεγάλοι πολιτικοί ηγέτες όπως ο Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο Χαρίλαος Φλωράκης, για να αναφερθώ μόνο στις προσωπικότητες της μεταπολίτευσης, πως άραγε θα αντιδρούσαν;

Πολύ πιθανόν, λοιπόν, αν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ήταν σήμερα παρόν, να σχολίαζε με τα γνωστά σε όλους... γαλλικά του, πολλές πλευρές της σημερινής ευρωπαϊκής και ελληνικής πραγματικότητας.

Σε κάθε περίπτωση θα ήθελα με ειλικρίνεια να σας καταθέσω την πεποίθηση, ότι από έναν ιδεολογικό και πολιτικό αντίπαλο του διαμετρήματος του Καραμανλή, έχουμε ακόμα και εμείς οι αριστεροί να αντλήσουμε πολύ χρήσιμα πολιτικά μηνύματα.

Και αυτό, ίσως αποτελεί την καλύτερη κατάθεση σεβασμού στη μνήμη του.
Σας ευχαριστώ.